

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การอ่านนวนิยายให้ได้อรรถรสและมีความเข้าใจเนื้อเรื่อง ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อ่านควรได้ศึกษาชีวประวัติและผลงานของนักเขียนนั้น ๆ เพราะผู้อ่านย่อมได้ประโยชน์ในการพิจารณาและใคร่ครวญ อย่างน้อยที่สุดก็จะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นคว้าคิดเห็น แนวการประพันธ์ และอื่น ๆ

ในวงการประพันธ์นวนิยายในปัจจุบัน เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียงยังมีอยู่น้อย เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง ที่มีอยู่มักเป็นเรื่องราวทำนองแนะนำนักประพันธ์อย่างสั้น ๆ ทำให้ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าชีวประวัติ และผลงานของนักเขียน ขาดแหล่งค้นคว้าอ้างอิง ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

การได้ศึกษาชีวประวัติของนักประพันธ์คนใดคนหนึ่งอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจผลงานของผู้นั้นมากขึ้นว่า นักประพันธ์ผู้นั้นมีชีวิตความเป็นมาอย่างไร อะไรเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน หลักการเขียนนวนิยาย ข้อเท็จจริงที่เป็นอิทธิพลต่องานประพันธ์ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในด้านการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน และการวิจารณ์วรรณกรรม ชีวประวัติของนักประพันธ์อาจจะเป็นสิ่งสะท้อนให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนมากขึ้น ทั้งยังช่วยในการอ่านและการศึกษาของผู้ที่ต้องการค้นคว้าเกี่ยวกับผลงานของนักประพันธ์ผู้นั้นอีกด้วย

ม.ล.ศรีฟ้า มทาวรรณ นับได้ว่าเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่งในปัจจุบัน ได้เริ่มงานประพันธ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 จนถึงปัจจุบัน มีผลงานวรรณกรรมซึ่งแยกได้เป็น

2 ประเภท คือ นวนิยายและเรื่องสั้น ผลงานที่มีชื่อเสียง คือ ผลงานค่านวนิยาย ซึ่งเคยได้รับรางวัลจากการประกวดวรรณกรรม เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ หลายครั้ง เรื่องที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่ วงเวียนชีวิต และ ข้านอกนา รางวัลชมเชยได้แก่ ทำไม ความรักสี่เพลิง แผ่นดินนี้ยังร้อนรมย์ และ โกฟ้าสี่คราม¹ มีผู้นำไปจัดสร้างเป็นภาพยนตร์หลายเรื่อง คือ ข้านอกนา สาวแก่ ทางโค้ง โอมาคาเพื่อนรัก และ ขาล้าย ที่มีผู้นำไปทำเป็นละครโทรทัศน์ก็มีหลายเรื่อง คือ ปราสาทมิดอัส แม่มาย เครื่องแบบสีขาว พรหมไม่ไค้ลิต และ ขมิ้นกับปูน และในราวกลางปี พ.ศ.2522 นี้ ก็จะมีละครเวที เรื่อง ข้านอกนา แสดงโดยนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ออกมาให้ชมกันเป็นละครเวทีเรื่องแรก ของม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ

ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ เคยเป็นครูสอนที่โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา พานิชยการพระนคร และวิทยาลัยมหิศรพิมุข แต่ปัจจุบันเป็นนักเขียนอิสระ ไม่ได้ประกอบอาชีพอย่างอื่น²

ด้วยเหตุที่ชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ นำศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง ผลงานวรรณกรรมของนักประพันธ์ผู้นี้กล่าวได้ว่า เป็นผลงานที่บันทึกประวัติศาสตร์ไทย สะท้อนภาพสังคมไทย แสดงปัญหาสังคม ความเหลื่อมล้ำค่าสูงของบุคคลในสังคม ความไม่เป็นธรรมที่บุคคลบางกลุ่มได้รับจากสังคม นอกจากนี้ยังแสดงความขัดแย้งในค่านาง ๆ เช่น การเมือง การปกครอง สหิทธิความเชื่อ ความคิดและการกระทำ ตลอดจนปัญหาวัยรุ่น ซึ่งกำลังเป็นปัญหาสังคมในขณะนี้ รวมทั้งเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างประณีตระนอม จึงนับว่าเป็นผลงานในเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ อุดมคติและทัศนคติในแง่มุมต่าง ๆ ของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ก็นำ

¹ดูรายละเอียดในบทความของ ก. หน้า 142.

²สัมภาษณ์ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ, 23 กันยายน 2520.

สนใจมาก ผู้วิจัยจึงเลือกเขียนเรื่อง "ชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ" เป็นวิทยานิพนธ์ประกอบหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อลดความขาดแคลนแหล่งอ้างอิงเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิต และผลงานของนักประพันธ์ สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ ดังที่โคกกล่าวไว้แล้วข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและค้นคว้าชีวประวัติของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานประพันธ์ รวมทั้งทัศนคติและอุดมคติในการสร้างงานเขียน ตลอดจนกลวิธีการประพันธ์ เช่น การวางโครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง ภาษา ส่วนรวม รวมทั้งเนื้อหาสาระในงานเขียน
2. เพื่อวิเคราะห์ผลงานวรรณกรรมของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ซึ่งเขียนขึ้นโดยใช้นามปากกาต่าง ๆ กัน คือ จุลลดา ภักดีภูมินทร์, สีฟ้า และ ศรีฟ้า ลดาวัลย์
3. เพื่อศึกษาลักษณะเด่นในงานเขียนของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ
4. เพื่อรวบรวมผลงานค่านวนิยาย และเรื่องสั้นของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ อันจะเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์บทประพันธ์ประเภทนวนิยาย และเรื่องสั้นของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชีวประวัติของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ในด้านการดำเนินชีวิต การศึกษา การทำงาน และผลงานประพันธ์
2. ศึกษาวิเคราะห์บทประพันธ์ประเภทนวนิยายและเรื่องสั้นของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ตั้งแต่เรื่องแรกจนถึงเรื่องที่พิมพ์เป็นรูปเล่ม ภายใน พ.ศ.2521

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า วิธีการสำรวจวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจวิเคราะห์เนื้อหาทุกเรื่องทุกตอนของหนังสือที่เป็นประชากรทั้งหมด เป็นวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมและนิคผลาคณอยที่สุด

2. ผู้วิจัยถือว่า แบบวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เป็นแบบวิเคราะห์ที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่านวนิยาย และเรื่องสั้น

3. ผู้วิจัยถือว่า การสัมภาษณ์เจ้าของชีวประวัติและผู้ที่เกี่ยวข้อง นับว่าได้เรื่องจริงที่สุด เพราะสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลโดยตรง

ผู้วิจัยมิได้นึกถือหรือล่าเอียงอันเนื่องมาจากสาเหตุใด ๆ เลย

ความจำกัดของการวิจัย

ความจำกัดของการวิจัยอาจเกิดขึ้นได้เนื่องจาก

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของนวนิยายและเรื่องสั้นของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ตั้งแต่เรื่องแรกจนถึงปี พ.ศ.2521 ผู้วิจัยไม่สามารถรวบรวมได้ครบทุกเรื่อง เพราะบางเรื่องไม่ปรากฏในท้องสมุดหรือตามร้านจำหน่ายหนังสือเลย ดังนั้นข้อเท็จจริงที่ได้จึงไม่สมบูรณ์

2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นของ ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ ทุกเรื่องที่กำหนดให้เป็นประชากรในการวิจัยด้วยตนเอง ถึงแม้จะพยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่อ่านเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของนวนิยายและเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง เช่น ความแม่นยำของการวินิจฉัยและสภาพทางอารมณ์เป็นต้นแล้วก็ตาม ก็ไม่อาจควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้เรียนรู้ชีวประวัติ ทศนคติ และภูมิหลังของ ม.ล.ศรีฟ้า มทาวรรณ ในส่วนที่สัมพันธ์กับงานเขียน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในงานเขียนแต่ละชิ้นได้ชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้น
2. ได้เรียนรู้พัฒนาการด้านความคิดและอุดมคติของผู้ประพันธ์
3. ได้เห็นคุณค่าของงานวรรณกรรม โดยเฉพาะนวนิยายและเรื่องสั้น ในฐานะที่เป็นแหล่งค้นคว้าอีกแหล่งหนึ่ง เพื่อประกอบการศึกษาด้านศิลปการประพันธ์ และเรียนรู้ลักษณะบางประการของสังคมไทย ในช่วงระยะเวลาที่วรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ กล่าวถึง
4. เสนอแนะแนวทางในการวิเคราะห์งานวรรณกรรมด้วยวิธีสร้างแบบวิเคราะห์วรรณกรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักประพันธ์อื่น ๆ อีกต่อไป
5. ผลงานวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับบรรณารักษ์และผู้สนใจงานวรรณกรรมร่วมสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาวรรณกรรมทุกเรื่องเท่าที่จะค้นคว้าได้ของ ม.ล.ศรีฟ้า มทาวรรณ ที่รวมพิมพ์เป็นเล่มแล้ว และที่ยังไม่ได้รวมพิมพ์ แต่ยังมีพอคนหาต้นฉบับพบ ทั้งงานประเภตนวนิยายและเรื่องสั้น
2. ค้นคว้าและรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ ม.ล.ศรีฟ้า มทาวรรณ และผลงาน จากบทความและสารคดีที่ลงพิมพ์ในหนังสือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และแผ่นพิมพ์ต่าง ๆ
3. ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์และวิจัยวรรณกรรมจากแหล่งวิทยาการต่างๆ

ทั้งตำราภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แล้วนำหลักเกณฑ์มาสร้างแบบวิเคราะห์งานของ ม.ล. ศรีฟ้า มหาธรรม แบบวิเคราะห์ดังกล่าวมีความเที่ยงชนิดสัมพันธ์ α เท่ากับ .84¹

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ นำรายชื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมดเรียงตามแบบแผนการลงทะเบียนกรรม เขียนลงในบัตรขนาด 5" x 8" ต่อกันนั้นเขียนบรรณนิทัศน์ของบทประพันธ์ทั้งนวนิยายและเรื่องสั้นลงในบัตรขนาด 5" x 8" พร้อมทั้งอ่านและเก็บรวบรวมสาระของบทประพันธ์ในคำนำที่จะนำมาวิเคราะห์ผลงาน

5. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ได้นำมาวิเคราะห์ดังนี้

5.1 แจกแจงความถี่ (f) ของน้ำหนักที่ได้ให้ไว้ในนวนิยายและเรื่องสั้นทุกรายการ

5.2 รวบรวมคะแนนส่วนประกอบทุกด้านในแต่ละเรื่อง แล้วคิดเป็นร้อยละ

5.3 หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของน้ำหนักแต่ละข้อโดยใช้สูตร²

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{x} = \text{มีข้อมลเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด}$$

¹ ศึกษาคณนวก ๗. หน้า 149.

² ประคอง กรรณสูต, สถิติค่าสรุปประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 5.

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 40.

5.4 หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของน้ำหนักกำตอบใน
แต่ละขอโดยวิธีสูตร¹

$$S.D. = \sqrt{\frac{(\sum fx^2)}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

6. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ
ดังนี้

6.1 สัมภาษณ์ ม.ล. ศรีฟ้า มทววรรษ เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว
โดยเฉพาะที่สัมพันธ์กับงานเขียน เพื่อให้ได้รายละเอียด
มากที่สุดเท่าที่จะเปิดเผยได้

6.2 สัมภาษณ์ผู้เคยร่วมงาน และผู้สนใจงานของ ม.ล. ศรีฟ้า
มทววรรษ เพื่อขอทราบความคิดเห็นที่มีต่อผู้ประพันธ์และ
ผลงาน

7. เขียนเรียงชีวประวัติของม.ล. ศรีฟ้า มทววรรษ และวิเคราะห์ผล
งาน เขียนอธิบายเป็นความเรียงประกอบตารางวิเคราะห์ผลงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.